

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΔΗΜΕΡΙΔΑ

Ο ΣΤΕΡΓΙΟΣ

ΣΠΑ

ΝΑ

ΚΗΣ

ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ

ΒΙΒΛΙΑΙΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

9-10 ΜΑΪΟΥ
2025

ΤΥΧΗ, ΑΓΑΘΗ,

ΕΛΘΕΤΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ, ΑΘΗΝΩΝ

ΣΤΕΡΓΙΟΝ ΣΠΑΝΑΚΗΝ

ΣΥΝΔΙΟΡΓΑΝΩΣΗ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΡΗΤΗΣ
REGION OF CRETE

ΔΗΜΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ

ΒΙΒΛΙΑΙΑ
ΔΗΜΟΤΙΚΗ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Πρόγραμμα και Περιλήψεις
Επιστημονικής Διημερίδας
«Ο Στέργιος Σπανάκης και το έργο του»

Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη
Ηράκλειο, 9 - 10 Μαΐου 2025

Επιμέλεια έκδοσης: Στεφανία Τερζάκη
Σχεδίαση - Εκτύπωση: Τυποκρέτα

Χαιρετισμός

Φόρος τιμής, σεβασμού αλλά και καθολικής αναγνώρισης στον τιμώμενο, χάρη στη διοργάνωση της Επιστημονικής Διημερίδας, αείμνηστο κρητολόγο-ενετολόγο Στέργιο Σπανάκη. Τον για πολλά χρόνια έφορο της «Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης», που εκδιώχθηκε λόγω των πολιτικών του φρονημάτων. Τον άνθρωπο που διέσωσε με αδιάκοπους αγώνες και προσπάθειες πολύτιμα βιβλία, χειρόγραφα και γενικά υλικό ανεκτίμητης αξίας, κατά τη διάρκεια της Κατοχής. Σ' εκείνον που ολόκληρη τη ζωή του αφιέρωσε και ασχολήθηκε με τη μελέτη, συγγραφή, διδασκαλία, τις ξεναγήσεις, αναδεικνύοντας τουριστικά το νησί μας, προβάλλοντας ιστορικά τοπία και παρουσιάζοντας έντονη προσφορά και δράση.

Υπέρμετρο υπήρξε το ενδιαφέρον του Στέργιου Σπανάκη για την κρητική ιστορία, κυρίως για την εποχή της ενετοκρατίας, αναζητώντας πηγές, έγγραφα, χάρτες και ντοκουμέντα αυτής της περιόδου.

Ως κάτοχος της ιταλικής γλώσσας επισήμανε κείμενα και απέκτησε μικροφίλμς, φωτίζοντας ιστορικά την προαναφερθείσα περίοδο. Απόρροια όλων αυτών ήταν η δημιουργία του προσωπικού του αρχείου, το οποίο μαζί με την πλούσια βιβλιοθήκη του σήμερα εμπλουτίζουν το περιεχόμενο της Βικελαίας Βιβλιοθήκης.

Αξίζουν ιδιαίτερες ευχαριστίες στην επιστημονική και οργανωτική επιτροπή της διημερίδας, καθώς και στους εμπλεκόμενους για την ανάδειξη αυτού του πολύτιμου αρχειακού υλικού, μέρος του οποίου μπορείτε να δείτε στην έκθεση που φιλοξενείται στον Β' όροφο του μεγάλου Αχτάρικα.

Τις ευχαριστίες μας, στις φοιτήτριες Βερονίκη Μαλανδράκη και Ελένη Κοτσιφάκη του Πανεπιστημίου Κρήτης και του Πανεπιστημίου

Ιωαννίνων αντίστοιχα, καθώς, και στο φοιτητή του Πανεπιστημίου Κρήτης, Σταμάτη Οικονόμου, ο οποίος ψηφιοποίησε το εκδοτικό έργο του Στέργιου Σπανάκη και είναι διαθέσιμο σήμερα στην ιστοσελίδα της βιβλιοθήκης

Επίσης ευχαριστούμε θερμά την Εταιρία Κρητικών Ιστορικών Μελετών για τη μεγάλη της συμβολή και παρουσία στη διημερίδα και την έκθεση, προκειμένου να τιμηθεί η μορφή και το έργο ενός ανθρώπου, από τους μεγαλύτερους των Κρητικών γραμμάτων.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στην Περιφέρεια Κρήτης για τη στήριξη και την οικονομική της συμπαράσταση πάντα σε εκδηλώσεις που προάγουν την ιστορία μας και τον πολιτισμό μας.

Δημήτρης Χ. Σάββας

Προϊστάμενος «Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης»

Επιστημονική και Οργανωτική Επιτροπή

Γιάννης Κ. Μαυρομάτης

Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Αγησίλαος Καλουτσάκης

Διευθυντής Ιστορικού Μουσείου Κρήτης

Δημήτρης Χ. Σάββας

Προϊστάμενος «Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης»

Ειρήνη Παπαδάκη

Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κύπρου

Ειρήνη Λυδάκη

Διδάκτωρ Φιλολογίας

Στεφανία Τερζάκη

Γραμματέας «Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης»

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΤΥΧΗ, ΑΓΑΘΗ,

ΕΛΘΕΕ ΤΗ ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΤΕΡΓΙΟΝ ΣΠΑΝΑΚΗΝ

ΒΡΑΒΕΥΣΑΙ

Παρασκευή, 9 Μαΐου 2025

19:00- 19:30 **Χαιρετισμοί**

Περιφερειάρχης Κρήτης κ. **Σταύρος Αρναουτάκης**

Δήμαρχος Ηρακλείου κ. **Αλέξης Καλοκαιρινός**

Πρόεδρος Επιτροπής Εποπτείας «Β.Δ.Β.»

κ. **Τασούλα Μαρκομιχελάκη**

Εκ μέρους της οικογένειας του Στέργιου Σπανάκη

κ. **Λήδα Ζαμπετάκη**

8

19:30 – 20:30 **Πρώτη Συνεδρία**

Πρόεδρος: Τασούλα Μαρκομιχελάκη

19:30 – 20:00 **Γιάννης Κ. Μαυρομάτης**

Ο Στέργιος Σπανάκης και το έργο του

20:00 – 20:30 **Δημήτρης Χ. Σάββας**

Ο Στέργιος Σπανάκης και η Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη

Σάββατο, 10 Μαΐου 2025

10.00 – 12:00 **Δεύτερη Συνεδρία**

Πρόεδρος: Ασπασία Παπαδάκη

10:00 – 10:20 **Ελευθερία Ζέη**

Ο Στέργιος Σπανάκης και ο εκδημοκρατισμός της ιστορικής γνώσης

10:20 – 10:40 **Ειρήνη Λυδάκη**

Μνημεία της Κρητικής Ιστορίας: Η συμβολή του Στέργιου Σπανάκη στη μελέτη της ιστορίας της Κρήτης της βενετικής περιόδου

10:40 – 11:00 **Νίκος Ανδριώτης**

Η εξέλιξη του οικιστικού δικτύου της Κρήτης και η συμβολή του Στέργιου Σπανάκη στη μελέτη του

11:00 – 11:20 **Αντώνης Αναστασόπουλος**

Η Κρήτη των οθωμανικών χρόνων στο έργο του Στέργιου Σπανάκη

11:20 – 11:40 **Συζήτηση
Διάλειμμα**

9

12:00 – 14:00 **Τρίτη Συνεδρία**

Πρόεδρος: Σοφία Κανάκη

12:00 – 12:20 **Γιώργος Νικολακάκης**

*Ο Στέργιος Σπανάκης και η συμβολή του
στη διερεύνηση της ιστορίας του Οροπεδίου Λασιθίου*

12:20 – 12:40 **Σπύρος Δημανόπουλος**

*Ο Στέργιος Σπανάκης και η συγκρότηση
του τοπικού σχεδιασμού για την τουριστική ανάπτυξη
της ανατολικής Κρήτης 1945-1962*

10

12:40 – 13:00 **Γιώργος Τζωράκης**

*Το αρχείο του Στέργιου Σπανάκη της Βικελαίας
Δημοτικής Βιβλιοθήκης: μια πρώτη παρουσίαση*

13:00 – 13:20 **Ειρήνη Παπαδάκη**

*Το αρχείο του Στέργιου Σπανάκη: ταξινόμηση και
προοπτικές αξιοποίησης*

13:20 – 13:40 **Συζήτηση**

13:40 – 14:00 **Τασούλα Μαρκομιχελάκη**

Απολογισμός

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ

**Η Κρήτη των οθωμανικών χρόνων
στο έργο του Στέργιου Σπανάκη**

Στόχος της ανακοίνωσής μου είναι να εξετάσω τη συμβολή του Στέργιου Σπανάκη στη μελέτη της οθωμανικής περιόδου της ιστορίας της Κρήτης. Σε αυτό το πλαίσιο, θα εξετάσω επίσης την αντίληψή του για την οθωμανική περίοδο και τις οθωμανικές πηγές. Παρότι ο Σπανάκης είναι γνωστός κυρίως για το έργο του σχετικά με τη βενετική Κρήτη, αλλά και σχετικά με τα μνημεία και τους οικισμούς του νησιού, έχει συμβάλει είτε ως συγγραφέας είτε ως επιστημονικός επιμελητής στη διερεύνηση ζητημάτων και των οθωμανικών χρόνων.

Η ανακοίνωση θα στηριχθεί στις βασικές μελέτες του Στέργιου Σπανάκη, όπως *Μνημεία της κρητικής ιστορίας, Η ύδρευση του Ηρακλείου, 828-1939 και Πόλεις και χωριά της Κρήτης στο πέρασμα των αιώνων (μητρώον των οικισμών)*, στον τουριστικό οδηγό *Η Κρήτη: τουρισμός, ιστορία, αρχαιολογία*, στον ογκώδη συλλογικό τόμο που επιμελήθηκε με τίτλο *Το Ηράκλειον και ο νομός του*, σε δημοσιευμένες διαλέξεις και άλλα έργα του, καθώς και στο αρχείο του που φυλάσσεται στη Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη Ηρακλείου.

**Η εξέλιξη του οικιστικού δικτύου
της Κρήτης και η συμβολή
του Στέργιου Σπανάκη στη μελέτη του**

Η ανακοίνωση περιλαμβάνει δύο μέρη. Στο πρώτο θα γίνει συνοπτική αναφορά στα βασικά χαρακτηριστικά του κρητικού οικιστικού δικτύου, δηλαδή τον χρόνο διαμόρφωσής του, το μέγεθος και την πληθυσμιακή εξέλιξη των οικισμών, το υψόμετρο και το ανάγλυφο του εδάφους τους. Με βάση αυτά, αναδεικνύεται η οικιστική συνέχεια από τα μέσα του 16ου έως και τα μέσα του 20ού αι., τόσο στο επίπεδο των μικρότερων οικισμών όσο και των πόλεων του νησιού, και η συνέχεια στη διοικητική διαίρεση και στην ονομασία των οικισμών.

Στο δεύτερο μέρος της εισήγησης θα καταδειχθεί η καίρια συμβολή του Στέργιου Σπανάκη μέσα από το εκδομένο έργο του στη μελέτη των οικισμών της Κρήτης. Ο Σπανάκης υπήρξε όχι μόνο πρωτοπόρος στη σχετική μελέτη, αλλά και οξυδερκής ερευνητής στην αναδίφηση πηγών και στον εντοπισμών αστοχιών, όπως είναι για παράδειγμα οι μετονομασίες οικισμών κατά τον 20ό αι. και αποτελεί σημαντική βιβλιογραφική πηγή για την εξέλιξη των οικισμών του νησιού.

**Ο Στέργιος Σπανάκης και η συγκρότηση
του τοπικού σχεδιασμού για την τουριστική ανάπτυξη
της ανατολικής Κρήτης 1945-1962**

Ο Στέργιος Σπανάκης είναι κυρίως γνωστός ως τοπικός λόγιος που στο πλαίσιο του συγγραφικού και ιστορικού του έργου έγραψε και τουριστικούς οδηγούς της Κρήτης. Στην εισήγησή μου θα παρουσιάσω το πώς οι προσωπικές πολιτικές και διανοητικές του επιλογές τον ενέτασαν στο ανθρωποδίκτυο των προοδευτικών διανοούμενων και ενεργών πολιτών του Ηρακλείου που συμμετείχαν στη διατύπωση του σώματος των τοπικών προτάσεων τουριστικής ανάπτυξης.

Το ανθρωποδίκτυο αυτό, ήδη από τα μέσα της δεκαετίας του 1940 έβλεπε στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής και μια διεργασία επαναδιαπραγμάτευσης της τοπικής ταυτότητας και ενσωμάτωσης σε αυτή στοιχείων από τον πολιτισμό και τις παραδόσεις των λαϊκών στρωμάτων της πόλης και της υπαίθρου. Με αυτόν τον τρόπο ο τουριστικός σχεδιασμός συνομιλούσε με την εκάστοτε τοπική πολιτική - κοινωνική συγκυρία και αντλούσε από ευρύτερα διανοητικά σχήματα πρόσληψης της τοπικότητας, της κρητικότητας - ελληνικότητας και του παρελθόντος του νησιού. Θα υποστηρίξω ότι στο πλαίσιο αυτό πρέπει να ενταχτεί η δράση του Στέργιου Σπανάκη τόσο εντός του ανθρωποδικτύου που ενδιαφερόταν για την τουριστική ανάπτυξη όσο και ευρύτερα ως λόγιου και συγγραφέα.

**Ο Στέργιος Σπανάκης
και ο εκδημοκρατισμός της ιστορικής γνώσης**

Ο Στέργιος Σπανάκης και το έργο του έχουν μια ιδιαίτερη θέση στην πλούσια τοπική διάνοηση που διαμορφώνεται στο Ηράκλειο του μεσοπολέμου και της μεταπολεμικής περιόδου. Ο Σπανάκης εγκαίνιασε μια θεσμική κουλτούρα της ιστορίας, η οποία έφερε έντονη τη σφραγίδα της δημοκρατικής αντίληψης για την ιστορική γνώση και τους θεσμούς παραγωγής και διάχυσής της. Η νέα ιστορική ευαισθησία που εισάγει είναι ορατή στο ιστορικό και ιστοριογραφικό έργο του, αλλά και στις νέες αντιλήψεις του για το αρχείο και τη δημόσια βιβλιοθήκη ως πολιτισμικούς και πολιτικούς θεσμούς ενός μεταπολεμικού μεσογειακού προτύπου αστικού «εκδημοκρατισμού». Στο πλαίσιο αυτών των διανοητικών τάσεων, ο Σπανάκης μεταφράζει τα βενετικά αρχεία στη δημοτική γλώσσα και στη δεκαετία του '60 συντάσσει ένα κείμενο με τη μορφή έκθεσης ή υπομνήματος για τα μνημεία της πόλης του Ηρακλείου, στο οποίο φαίνεται να διατυπώνει μια πρόταση διαμόρφωσης ενός σύγχρονου αστικού χώρου, στον οποίο η μνημειακότητα και οι τρόποι διαχείρισής της συνιστούν πολιτική εκδημοκρατισμού της αστικής καθημερινότητας. Ο προβληματισμός πάνω στην τοπική ιστορία, την πόλη του Ηρακλείου και το παρελθόν της που διατυπώνει ο Στέργιος Σπανάκης τόσο μέσα από το θεσμικό όσο και από το ιστορικό του έργο ξεπερνά κατά πολύ τα όρια της παραγωγής ενός τοπικού λογίου και μας επιτρέπει να τον εντάξουμε στο πλαίσιο των πολιτικών, ιδεολογικών και διανοητικών ζυμώσεων στο μεταπολεμικό ελληνικό κράτος, αλλά και των ευρύτερων ευρωπαϊκών συζητήσεων και αντιπαραθέσεων γύρω από τις έννοιες και τις πολιτικές ανάπτυξης των μεσογειακών περιφερειών.

Μνημεία της Κρητικής Ιστορίας: Η συμβολή του Στέργιου Σπανάκη στη μελέτη της ιστορίας της Κρήτης της βενετικής περιόδου

Μία από τις σημαντικότερες πηγές για τη γνώση της ιστορίας της Κρήτης κατά τα τελευταία εκατό χρόνια της Βενετοκρατίας αποτελούν οι εκθέσεις ή αναφορές (Relazioni) που οι Βενετοί αξιωματούχοι, μετά το πέρας της θητείας τους στο νησί και την επάνοδό τους στη μητρόπολη, συνέτασσαν και υπέβαλλαν ενώπιον του Κολλεγίου, της κεντρικής δηλ. διοίκησης. Η σπουδαιότητα των εκθέσεων για την ιστορία των βενετοκρατούμενων ελληνικών χωρών αναδείχθηκε από τα μέσα του 19ου αιώνα από τους μελετητές που πρώτοι ερεύνησαν τον πλούτο των ιστορικών εγγράφων τα οποία απόκεινται κυρίως στα αρχεία και τις βιβλιοθήκες της Βενετίας, καθώς και σε αντίστοιχα ιδρύματα άλλων πόλεων της Ιταλίας και της Ευρώπης.

Ο Στέργιος Σπανάκης υπήρξε ο πρώτος που, κατά τη δεκαετία του 1930, στράφηκε στη μελέτη και στην προετοιμασία έκδοσης εκθέσεων Βενετών αξιωματούχων που υπηρέτησαν στην Κρήτη, αναφορά στις οποίες είχε εντοπίσει στο θεμελιώδες έργο του πρωτοπόρου Ιταλού ερευνητή Giuseppe Gerola *Monumenti veneti nell'isola di Creta* (1905-1932). Εξέδωσε συνολικά επτά εκθέσεις στο εξάτομο έργο του με τίτλο *Μνημεία της Κρητικής Ιστορίας* (1940-1976) και τρεις ακόμη εκθέσεις σε τόμους του περιοδικού *Κρητικά Χρονικά*.

Στην παρούσα ανακοίνωση, ύστερα από μια σύντομη επισκόπηση των αρχειακών ερευνών που από τον 19ο αιώνα και έως τον μεσοπόλεμο επικεντρώθηκαν στη βενετική περίοδο της ελληνικής και ειδικότερα της κρητικής ιστορίας, θα επιχειρηθεί η παρουσίαση των προσπαθειών του Στέργιου Σπανάκη για τη συγκρότηση ενός σώματος πρωτογενών ιστορικών πηγών, που θα αποτελούσε σημαντικό ερευνητικό εργαλείο στη μελέτη και τη βαθύτερη κατανόηση της ιστορίας του τελευταίου αιώνα της βενετικής κυριαρχίας στην Κρήτη.

Ο Στέργιος Σπανάκης και το έργο του

Ο Στέργιος Σπανάκης εντάσσεται χωρίς αμφιβολία ανάμεσα στον Στέφανο Ξανθουδίδη, τον Ανδρέα Καλοκαιρινό, τον Μενέλαο Παρλαμά, τον Νικόλαο Πλάτωνα, τον Ελευθέριο Πλατάκη, τον Ν. Μ. Παναγιωτάκη, τον Στυλιανό Αλεξίου, τους εξαιρετικούς αυτούς πνευματικούς ανθρώπους, οι οποίοι έζησαν τον περασμένο αιώνα στο Ηράκλειο και που με σεμνότητα και αγάπη για την Κρήτη συνέβαλαν τα μέγιστα στην ανάπτυξη των κρητολογικών σπουδών, καθώς και στη διεθνή προβολή της μεγαλονήσου.

Στον χρόνο που έχουμε στη διάθεσή μας θα προσπαθήσουμε να παρουσιάσουμε, όσο πιο συνοπτικά μπορούμε, την πορεία ζωής, την προσωπικότητα και το πολυσχιδές έργο του Στέργιου Σπανάκη και να αναδείξουμε τη συμβολή του στις κρητολογικές σπουδές. Πρόκειται για έναν σπάνιο πνευματικό άνθρωπο του 20ού αιώνα, ο οποίος με ακατάβλητη εργατικότητα, θάρρος και υπομονή, και παρά τις αντιξοότητες που αντιμετώπιζε, αφιέρωσε ολόκληρη τη ζωή του στην έρευνα, μελέτη και διάδοση του κρητικού πολιτισμού.

**Ο Στέργιος Σπανάκης και η συμβολή του
στην διερεύνηση της ιστορίας του Οροπεδίου Λασιθίου**

Ο Στέργιος Σπανάκης δεν ξέχασε ποτέ την περιοχή της καταγωγής του, το Οροπέδιο Λασιθίου, και τον γενέθλιο τόπο του, το χωριό Τζερμιάδω.

Αναζήτησε, μετέφρασε και εξέδωσε σημαντικά αρχειακά έγγραφα της Βενετοκρατίας που μας παρείχαν πολύτιμες πληροφορίες για τους οικισμούς και τους ανθρώπους που κατοίκησαν το Λασιθί. Με τις μελέτες του συνέβαλε στην κατανόηση της οργάνωσης του χώρου, των καλλιεργειών και των οικονομικών δραστηριοτήτων. Η καλή επιτόπια γνώση του μας έδωσε πληροφορίες για την κοινωνική οργάνωση, τα γενεαλογικά δέντρα των οικογενειών και των συγγενειακών δικτύων, καθώς και της τοπικής λαογραφικής παράδοσης του Οροπεδίου.

Με τις εργασίες του ενέπνευσε μελλοντικούς ερευνητές οι οποίοι συνέχισαν και διεύρυναν το έργο του.

**Το αρχείο του Στέργιου Σπανάκη:
ταξινόμηση και προοπτικές αξιοποίησης**

Θησαυρός ιστορικής μνήμης, το αρχείο του Στέργιου Σπανάκη φυλάσσεται στη Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη Ηρακλείου ως μάρτυρας των πνευματικών αναζητήσεων του πρώην εφόρου της και των δράσεων που ανέπτυξε κατά τη διάρκεια της πολυτάραχης ζωής του.

Περιλαμβάνει το πλούσιο τεκμηριωτικό υλικό που ο Σπανάκης συγκέντρωνε για τις μελέτες του από αρχεία, βιβλιοθήκες και μνημειακούς χώρους της Ελλάδας και του εξωτερικού, καθώς και από ένα ευρύ δίκτυο πνευματικών ανθρώπων της εποχής του, με τους οποίους διατηρούσε πυκνή -και σωζόμενη σήμερα- αλληλογραφία. Το αρχείο περιέχει επίσης διαφορετικές συντάξεις των κειμένων του, που αποκαλύπτουν τη διαρκή του πάλη με τη γραφή, καθώς και πρωτογενείς πηγές, δελτία και σχεδιάσματα για έργα που δεν πρόλαβε να δημοσιεύσει. Η πολύτιμη αυτή παρακαταθήκη συνοδεύεται από πλήθος τεκμηρίων από την καθημερινή ζωή του Στέργιου Σπανάκη και των μελών της οικογένειάς του, πρόσφορων για την ανασύσταση του κόσμου του σε επίπεδο μικροϊστορίας. Υπάρχει, τέλος, τεκμηριωτικό υλικό για τη λειτουργία φορέων πολιτισμικής ανάπτυξης του Ηρακλείου, καθώς και για την ανάληψη πρωτοβουλιών με στόχο την προώθηση των κρητολογικών μελετών. Με την παρούσα ανακοίνωση προτείνονται ορισμένοι άξονες βάσει των οποίων μπορεί να ταξινομηθεί το αρχείο Σπανάκη, προκειμένου το πολύτιμο υλικό του να αξιοποιηθεί από την ιστορική έρευνα.

**Ο Στέργιος Σπανάκης
και η Βικελαία Δημοτική Βιβλιοθήκη**

Το θέμα της εισηγήσεώς μου είναι η πρόσληψη του αιμνήστου εφόρου Στέργιου Σπανάκη στη Βικελαία Βιβλιοθήκη, η περίοδος της εφορείας του, η αγαστή συνεργασία του με πνευματικούς ανθρώπους του τόπου μας και η παροχή πληροφόρησης στο ερευνητικό και αναγνωστικό κοινό για τις μεγάλες δωρεές και γενικά για το περιεχόμενό της, μέχρι την πρόσληψή του στη θέση του εφόρου που έγινε το 1926.

Επίσης αναφέρεται στο Μέγαρο Αχτάρικα, όπου είχε αποφασιστεί η στέγασή της, στην περίοδο της Κατοχής, καθώς και στις απολύσεις, που λόγω κοινωνικών φρονημάτων ο ίδιος υπέστη.

**Το αρχείο του Στέργιου Σπανάκη
της Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης:
μια πρώτη παρουσίαση**

Η συμπλήρωση 30 χρόνων από το θάνατο του Στέργιου Σπανάκη (1994) έδωσε μεταξύ άλλων το έναυσμα στο προσωπικό και τους συνεργάτες της Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ηρακλείου για μια πρώτη επεξεργασία του πλούσιου αρχείου των καταλοίπων του, το οποίο φυλασσόταν έως τώρα αναξιοποίητο μετά την παραχώρησή του από τον ίδιο.

Στο πλαίσιο αυτό, το 2023 το ογκώδες αυτό αρχείο αποσυσκευάστηκε και έλαβε μια πρώτη ταξινόμηση κατά θεματικές ενότητες, αναπτυσσόμενο, εν τέλει, στα αρχειοστάσια της βιβλιοθήκης.

Το αρχείο Στέργιου Σπανάκη αποτελείται από δεκάδες μεγάλους φακέλους των χειρόγραφων και δακτυλόγραφων καταλοίπων του μεγάλου ερευνητή, τα οποία περιέχουν δελτία και ευρετήρια με σημειώσεις για τις μελέτες του, πρωτόλεια κείμενα των βιβλίων και των άρθρων του, αμέτρητες φωτογραφίες, ανάτυπα και αποκόμματα εφημερίδων και περιοδικών, πληθώρα επιστολών και καρτ-ποστάλ από την πυκνή αλληλογραφία του, προσωπικά αντικείμενα, κ.ά.

Όπως είναι αναμενόμενο, το εν λόγω αρχείο είναι αντάξιο του τεράστιου εύρους των επιστημονικών ενδιαφερόντων του Στέργιου Σπανάκη και της αξίας της προσφοράς του στα κρητολογικά γράμματα.

Η παρούσα ανακοίνωση φιλοδοξεί να συμβάλει στην πρώτη γνωριμία του επιστημονικού κοινού και κάθε ενδιαφερόμενου με το αρχείο του σπουδαίου ερευνητή, το οποίο αποτελεί ένα ακόμη άγνωστο αλλά σημαντικό θησαυρό της Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης Ηρακλείου.

Αντώνης Αναστασόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης,
Ινστιτούτο Μεσογειακών Σπουδών/ΙΤΕ
anastasopoulos@phl.uoc.gr

Νίκος Ανδριώτης
Ιστορικός
nikandrioti@gmail.com

Σπύρος Δημανόπουλος
Διδάκτωρ Σύγχρονης Ιστορίας Πανεπιστημίου Κρήτης /
Μεταδιδακτορικός Ερευνητής
dimanopoulos78@gmail.com

Λήδα Ζαμπετάκη
Εκπαιδευτικός
ledazampetaki@gmail.com

Ελευθερία Ζέη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κρήτης
zei@uoc.gr

Αγησίλαος Καλουτσάκης
Διευθυντής Ιστορικού Μουσείου Κρήτης
akaloutsakis@gmail.com

Σοφία Κανάκη
Φιλολόγος /Πρόεδρος Βικελείου Μορφωτικής Εταιρείας
sfkanaki@gmail.com

Ειρήνη Λυδάκη
Διδάκτωρ Φιλολογίας
lydaki@cup.gr

Τασούλα Μαρκομιχελάκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
tmarkom@lit.auth.gr

Γιάννης Κ. Μαυρομάτης
Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων
imavroma@gmail.com

Γιώργος Νικολακάκης
Αναπληρωτής Καθηγητής Πανεπιστημίου Κρήτης
gnikolakakis@uoc.gr

Ασπασία Παπαδάκη
Διδάκτωρ Ιστορίας
papadaaspa@gmail.com

Ειρήνη Παπαδάκη
Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Πανεπιστημίου Κύπρου
papadaki.eirini@ucy.ac.cy

Δημήτρης Χ. Σάββας
Προϊστάμενος «Βικελαίας Δημοτικής Βιβλιοθήκης»
savvas-d@heraklion.gr

Γιώργος Τζωράκης
Αρχαιολόγος/Ιστορικός
tzorakis_g@yahoo.gr

U. C. Urban, Melbourne

U. C. Urban, Melbourne

WATER

Artists

Cover

U. C. Urban, Melbourne, Australia, 1964

1964-1965

il prof. Georgios Spanakos

U. C. Urban, Melbourne, Australia, 1964

U. C. Urban, Melbourne, Australia, 1964

